

SKY 213 SAĞLIK KURUMLARINDA MALİYET MUHASEBESİ

ÖĞR. GÖR. PINAR DOĞANAY PAYZİNER

GİDERLERİN SAPTANMASI VE İZLENMESİ

10. HAFTA DERS İÇERİĞİ

- İşçilik Giderlerinin Saptanması ve İzlenmesi
  - İşçilik Giderleri Veri Kaynakları
  - Toplam İşçilik Tutarının Saptanması
  - İşçilik Ücret Sistemleri ve Muhasebeleştirilmesi
  - Direkt, Endirekt ve Boş İşçiliklerin Saptanması
- Diğer Giderlerin Saptanması ve İzlenmesi
  - Genel Esaslar
  - Amortisman Giderleri

İŞÇİLİK GİDERLERİNİN SAPTANMASI VE İZLENMESİ

İŞÇİLİK GİDERLERİ

- Üretim ve diğer gerekli hizmetleri gördürmek amacıyla çalıştırılan personel için tahakkuk ettirilen, her türlü işçilik giderleridir.
  - Brüt ücretler,
  - Primler,
  - İkramiyeler,
  - Nöbet ücretleri,
  - Sosyal Güvenlik Kurumu işveren payı,
  - Sosyal yardımlar,
  - Eğitim giderleri ve
  - Yolluklar

4

İŞÇİLİK GİDERLERİ VERİ KAYNAKLARI

- Hastanelerde işçilik giderlerinin elde edildiği başlıca veri kaynakları şunlardır:
  - Maaş bordro bilgileri
  - Devlet hastanelerinde Genel Bütçe kayıtları
  - Üniversite hastanelerinde Özel Bütçe kayıtları
  - Döner Sermaye kayıtları

5

İŞÇİLİK GİDERLERİ

- İşçilik Giderleri'nin saptanıp izlenmesi çift yönlü ele alınması gereken bir konudur:
  - A. Toplam İşçilik Giderleri Nasıl Saptanacaktır?
  - B. Toplam İşçilik Giderlerinin "Direkt" ve "Endirekt" İşçilik Şeklinde Bölümlemesi Nasıl Yapılacaktır?

6

A. TOPLAM İŞÇİLİK TUTARININ SAPTANMASI

- İşletmede esas alınan ücretlendirme sistemine göre personelin “**Brüt Ücreti**” hesaplanır.
- Belirlenen brüt ücretlere,
  - SSK İşveren Primi
  - İşsizlik Sigortası İşveren Payı
  - Konut Yardımı
  - Yakacak Yardımı vb.yükümlülükler eklenerek “**Toplam İşçilik Giderleri**” saptanmış olur.
- Bu bilgiler ve işçiden yapılan Vergi, Sigorta Primi vb. kesintiler ile “**Ödenecek Net Ücret**” belirlenmiş olur.

7

A. TOPLAM İŞÇİLİK TUTARININ SAPTANMASI

- Toplam işçilik tutarının saptanmasında iki noktaya dikkat edilmesi gerekmektedir.
  1. **Belli Dönemlere Özgü Ödemeler:**
  2. **Düzensiz Ödemeler**

8

1. BELİRLİ DÖNEMLERE ÖZGÜ ÖDEMELER:

- Dönemin toplam işçilik giderlerinin saptanmasında, “ikramiye”, “yıllık izin ücretleri” vb. kalemler sorun yaratır.
- Bu giderler, personelin tüm yıl boyunca işletmede çalışmaları nedeniyle hak ettikleri ücretlerdir.
- O nedenle bu giderlerin, yıl başında bütçelenerek (tahmin edilerek) yılın tüm aylarına dağıtılması gerekir.

9

1. DÖNEMLERE ÖZGÜ ÖDEMELER:

Örnek 1.

10

2. DÜZENSİZ ÖDEMELER:

- Dönemsel işçilik giderlerinin saptanmasında bir başka özellikli konu, önceden bilinmeyen zamanlarda yapılan düzensiz ödemelerdir.
- Bu ödemelerden bazıları toplam işçilik giderleri içerisinde önemli bir yer tutmadığından, hangi dönemde ortaya çıkmışlarsa, o dönemin işçilik gideri olarak kayda alınır. (Örn. doğum yardımı, ölüm yardımı gibi)

11

2. DÜZENSİZ ÖDEMELER:

- Düzensiz ödemeler arasında yer alan bazı kalemler ise, büyük tutarlara ulaşabildiğinden, ortaya çıktıkları dönemde gider kaydedilmeleri, önemli maliyetler dalgalanmalarına neden olur.
- Buna en tipik örnek “**kıdem tazminatı**”dır.
- Kıdem tazminatının tutarı, işyerinde çalışılan yıl sayısına göre belirlenir.
- Personelin emekli olması veya işten çıkartılması gibi belli koşullar söz konusu olduğunda ödenir.

12

2. DÜZENSİZ ÖDEMELER:

- Kıdem tazminatı ödemelerinin personelin çalıştığı tüm dönemlere dağıtılması gerekir.
- Bu amaçla “**32 ve 42 KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI**” hesabı kullanılır.
- Kıdem tazminatı ürünle doğrudan bağlantısı kurulabilen bir gider olmadığı için, endirekt işçilik gideridir.

13

B. İŞÇİLİK ÜCRET SİSTEMLERİ VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

- Mamul üreten işletmelerde direkt işçilikler “720 Direkt İşçilik Giderleri”nde gösterilirken; endirekt işçilikler “730 Genel Üretim Giderleri” içerisinde yer alırlar.
- Hizmet işletmelerinde ise tüm işçilik giderleri “740 Hizmet Üretim Maliyeti” hesabına kaydedilirler.
- Personele ödenen ana ücret, genellikle üretilen ürün ile direkt bağlantısı kurulabilen bir kalem olduğu için direkt işçilik gideridir.

14

B. İŞÇİLİK ÜCRET SİSTEMLERİ VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

- Ücretin saptanmasında çeşitli ücret sistemlerinden yararlanır.
- Uygulamada en çok karşılaşılan ücret sistemleri, 4 ana grupta toplanabilir.
  1. Zaman Esasına Dayalı Ücret Sistemi
  2. Akord (Parça Başı) Esasına Dayalı Ücret Sistemi
  3. Prim Esasına Dayalı Ücret Sistemi
  4. Diğer Ücret ve Teşvik Sistemleri

15

C. DİREKT, ENDİREKT VE BOŞ İŞÇİLİKLERİN SAPTANMASI

- **Direkt işçilik**, üretimi bizzat yapan personelin üretim sırasında tahakkuk eden, üretilen ürünlerle direkt bağlantısı kurulabilen ücretlerdir.
- Tüm partilerin direkt işçilik giderleri toplamı o ayın direkt işçiliğini verir.
- Üretim dışı işler ve olağan boş süreler endirekt işçilik kapsamındadır. Üretim maliyetine yüklenir.
- Olağandışı boş süreler endirekt işçilik kapsamındadır. “680 Çalışmayan Kısım Giderleri”ne yansıtılırlar.

16

B. İŞÇİLİK ÜCRET SİSTEMLERİ VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

- **Mamul Üreten İşletmelerde Kayıt**

120	31.08.2014		
	720 DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ	35.000	
	335 PERSONELE BORÇLAR		30.000
	360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR		
	361 ÖDENECEK SOS. GÜV. KESİNTİLERİ		2.000
	Ağustos ayı personel ücretlerinin tahakkuku		3.000
	31.08.2014		
120	31.08.2014		
	740 HİZMET ÜRETİM MALİYETLERİ	35.000	
	335 PERSONELE BORÇLAR		30.000
	360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR		
	361 ÖDENECEK SOS. GÜV. KESİNTİLERİ		
	Ağustos ayı personel ücretlerinin tahakkuku		
	31.08.2014		

C. DİREKT, ENDİREKT VE BOŞ İŞÇİLİKLERİN SAPTANMASI

- Direkt işçilerin, tatil ve izin ücretleri, ikramiyeleri, sosyal yardımları, SSK işveren primleri vb. kalemler endirekt işçiliktir.
- Ustabaşı, şef vb. görevdeki personelin her türlü ücret ve eklentileri endirekt işçiliktir.
- **Endirekt işçilikler**, mamul üreten işletmelerde "730 Genel Üretim Giderleri" hesabında; hizmet üreten işletmelerde "740 Hizmet Üretim Maliyeti" hesabında gösterilmektedir.

18

C. DİREKT, ENDİREKT VE BOŞ İŞÇİLİKLERİN SAPTANMASI

- **Mamul Üreten İşletmelerde Endirekt İşçilik Kaydı**

31.08.2014	
730 DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ	35.000
335 PERSONELE BORÇLAR	30.000
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	2.000
361 ÖDENECEK SOS. GÜV. KESİNTİLERİ	3.000
Ağustos ayı endirekt işçilik giderlerinin tahakkuku	
31.08.2014	

- **Hizmet Üreten İşletmelerde Kayıt**

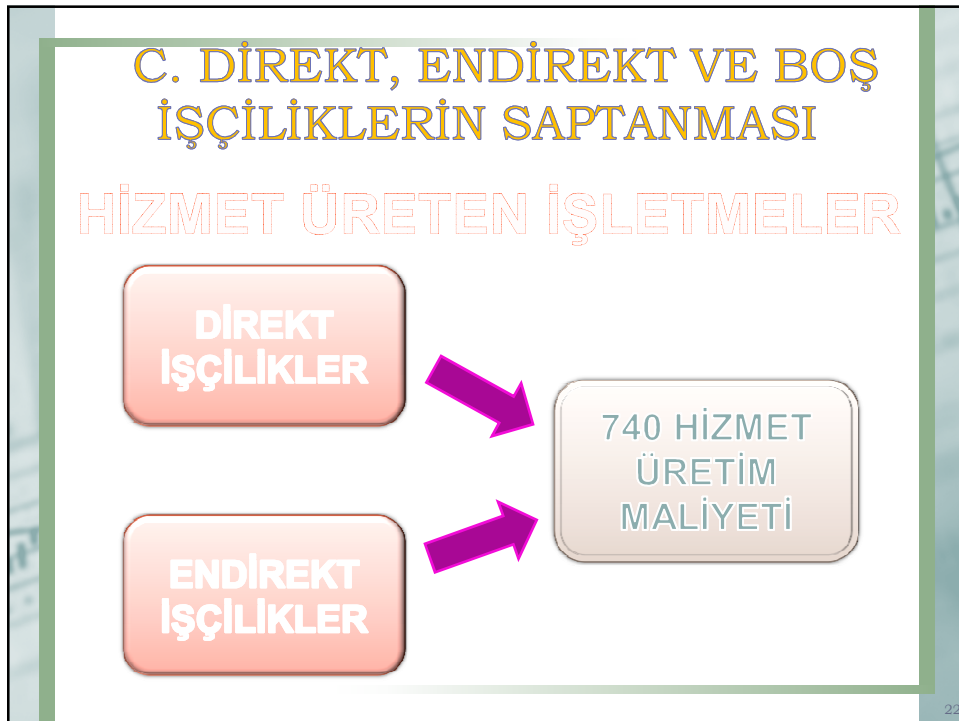
31.08.2014	
740 HİZMET ÜRETİM MALİYETLERİ	35.000
335 PERSONELE BORÇLAR	30.000
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	
361 ÖDENECEK SOS. GÜV. KESİNTİLERİ	
Ağustos ayı endirekt işçilik giderlerinin tahakkuku	
31.08.2014	

19

C. DİREKT, ENDİREKT VE BOŞ İŞÇİLİKLERİN SAPTANMASI

- Fazla mesai ücretlerinin direkt ve endirekt işçilik olarak sınıflandırılması özellikli bir konudur.
- Fazla mesai sırasında tahakkuk eden “normal ücret” ile “zam”ı birbirinden ayırmak gerekir.

20

DİĞER GİDERLERİNİN SAPTANMASI VE İZLENMESİ

A. GENEL ESASLAR

- İlk madde ve malzeme ile işçilik dışındaki
  - Memur ücret ve giderleri,
  - Dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler,
  - Çeşitli giderler,
  - Vergi, resim ve harçlar,
  - Amortismanlar ve
  - Finansman giderleri
- Bu giderler üretim ile ilgili ise **730'da** veya **740'da**
- Üretim dışı fonksiyonlarla ilgili ise o fonksiyonu temsil eden gider hesabında (**760, 770, 780**) gösterilirler.

B. AMORTİSMAN GİDERLERİ

- **Amortisman**, maddi duran varlıklar ile maddi olmayan duran varlıkların edinilmesi için yapılmış giderlerin (yatırım giderlerinin) bu varlıklardan yararlanılacak dönemlere paylaştırılarak, her dönem, o döneme düşen kısmının gider (işletme gideri) kaydedilmesidir.

Yıllık Amortisman Tutarı = Duran Varlığın Değeri x Amortisman Oranı

Amortisman Oranı = 1 / Duran Varlığın Ekonomik Ömrü

- Amortisman oranları, Maliye Bakanlığı'nca belirlenmektedir.

25

B. AMORTİSMAN GİDERLERİ

- Yıllık Amortisman tutarlarının belirlenmesinde iki yöntem vardır:
  1. Normal Amortisman Yöntemi
  2. Azalan Bakiyeler Yöntemi

26

